

Curtea Supremă de Justiție

DECIZIE

23 martie 2016

mun. Chișinău

Colegiul penal în următoarea componență:

Președinte – Petru Ursache,

Judecătorii – Petru Moraru și Ghenadie Nicolaev,

a examinat admisibilitatea în principiu a recursurilor ordinare, declarate de avocatul Mîrzîncu Aurelia în numele inculpatei și de inculpată, prin care se solicită casarea sentinței Judecătorei Basarabeasca din 27 februarie 2015 și deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 17 iunie 2015, în cauza penală în privința lui

Niculița Vitalia Maxim, născută la 06 mai 1992, originară și domiciliată or. Basarabeasca, str. Gogol 6, ap. 67.

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 21.01.2015 - 27.02.2015;

Instanța de apel: 21.04.2015 - 17.06.2015;

Instanța de recurs: 03.12.2015 - 23.03.2016.

A CONSTATAT:

1. Prin sentința Judecătorei Basarabeasca din 27 februarie 2015, *pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală*, Niculița Vitalia a fost recunoscută vinovată și condamnată în baza art. 201¹ alin. (3) lit. a) Cod penal, la 4 (patru) ani 6 (șase) luni închisoare, cu executarea pedepsei în penitenciar pentru femei.

Prin aceeași sentință s-a dispus încasarea din contul inculpatei în beneficiul statului a sumei de 1187 lei, cu titlu de cheltuieli judiciare.

2. Pentru pronunțarea sentinței, prima instanță a constatat în fapt, că Niculița Vitalia, la 21 octombrie 2014, aproximativ la ora 03:00, aflându-se la domiciliul său amplasat pe adresa or. Basarabeasca, str. Sovhozului 48, ap. 309, în care locuia împreună cu soțul său, intenționat, înțelegând caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale, fiind în stare de ebrietate alcoolică, având un comportament agresiv, a inițiat o ceartă în familie exprimându-se cu cuvinte necenzurate în adresa soțului său, Niculița Evgheni, la care ultimul de asemenea s-a exprimat cu cuvinte necenzurate în adresa ei, lovind-o cu pumnul în față, după care ea, intenționat, având scopul provocării leziunilor corporale soțului său, cu un cuțit de bucătărie i-a aplicat o lovitură ultimului în abdomen, provocându-i conform raportului de expertiză medico-legală nr. 179 D din 04 noiembrie 2014, vătămare corporală gravă.

3. Inculpata, a contestat sentința cu apel, solicitând casarea acesteia și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care să-i fie stabilită o pedeapsă mai blândă, cu aplicarea art. 90 Cod penal.

În motivarea apelului, inculpata a menționat, că în momentul săvârșirii infracțiunii era agresată de către soțul său, iar lovitura cu cuțitul a fost aplicată acestuia în scop de apărare.

De asemenea, apelanta a solicitat aplicarea unei pedepse non-privative de liberate, din motiv că are un copil minor la întreținere.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 17 iunie 2015, a fost respins apelul inculpatei și menținută sentința.

4.1. În motivarea soluției adoptate, instanța de apel a indicat, că prima instanță cercetând în cumul probele administrate în ședința de judecată prin prisma admisibilității, pertinentei și concludenței, utilității și veridicității raportată la declarațiile date de inculpată în ședința de judecată, corect a încadrat acțiunile acesteia în baza art. 201¹ alin. (3) lit. a) Cod penal.

Totodată, reținând că prin cererea de apel inculpata a contestat sentința în partea stabilirii pedepsei, instanța de apel a remarcat, că prima instanță a stabilit circumstanțele atenuante care au stat la baza individualizării pedepsei aplicate în privința inculpatei Niculița Vitalia, cum ar fi: recunoașterea vinovăției, căința sinceră, acțiunile ilegale ale victimei care au provocat infracțiunea, precum și circumstanța agravantă: săvârșirea infracțiunii de către o persoană aflată în stare de ebrietate alcoolică.

Prin urmare, instanța de apel a constatat, că la individualizarea pedepsei, prima instanță a ținut cont în deplină măsură de prevederile art. art. 6, 7, 61, 75 Cod penal, de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat, de circumstanțele care atenuează ori agravează răspunderea penală, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acesteia, de faptul că a săvârșit o infracțiune care conform prevederilor art. 16 Cod penal, face parte din categoria infracțiunilor deosebit de grave.

La fel, instanța a reținut, că potrivit certificatului eliberat de Șeful interimar al Direcției Asistență Socială și Protecție a Familiei Basarabeasca Martînov Mihail, minorul Niculița Maxim, născut la 26 iulie 2010, începând cu 20 iulie 2014 locuiește cu bunica sa, Caramit Anastasia, din cauza că părinții copilului: Niculița Vitalia și Niculița Eugen nu își respectă drepturile de părinte față de copilul minor (f. d. 21, vol. I), iar prin dispoziția primarului or. Basarabeasca N. Nicolaev, nr. 116 din 03 noiembrie 2014, s-a dispus instituirea tutelei d-nei Caramit Anastasia față de copilul Niculița Maxim, născut la 26 iulie 2010 (f. d. 22, vol. I).

De asemenea, instanța de apel a reținut, că prin raportul de expertiză psihiatrico-legală ambulatorie nr. 931 a-2014 se atestă că, Niculița Vitalia a fost recunoscută responsabilă (f. d. 113-115, vol. I); prin caracteristica eliberată de Primăria or. Basarabeasca inculpata este caracterizată negativ (f. d. 122, vol. I); prin avizul eliberat de Spitalul raional Basarabeasca, inculpata Niculița Vitalia nu se află la evidența medicului psihiatru (f. d. 124, vol. I); prin avizul eliberat de Spitalul raional Basarabeasca se confirmă că, Niculița Vitalia s-a aflat la evidența profilactică în perioada anilor 2008-2010, ca consumatoare de droguri (marihuană) (f. d. 125, vol. I); potrivit proceselor-verbale cu privire la contravenție, Niculița Vitalia a fost sancționată contravențional pentru săvârșirea contravențiilor - huliganismul nu prea grav, injurie, vătămarea intenționată ușoară a integrității corporale, neîndeplinirea obligațiilor de întreținere a copilului minor (f. d. 127-146, vol. I).

De altfel, instanța de apel a constatat, că în privința inculpatei Niculița Vitalia nu pot fi aplicate prevederile art. 96 alin. (1) Cod penal, amânarea executării pedepsei pentru

femeile care au copii în vârstă de până la 8 ani, deoarece infracțiunea săvârșită de inculpată se califică ca deosebit de gravă, iar legea penală prevede expres cazurile în care nu poate fi dispusă amânarea executării pedepsei, și anume pentru săvârșirea infracțiunilor grave, deosebit de grave și excepțional de grave împotriva persoanei.

Prin urmare, instanța de apel a ajuns la concluzia, că prima instanță a pronunțat o hotărâre întemeiată și legală la compartimentul individualizării pedepsei, reținând gradul de pericol social al faptei săvârșite, motiv din care argumentele apelantei au fost respinse ca neîntemeiate.

5. Avocatul Mîrzîncu Aurelia în numele inculpatei și inculpata Niculița Vitalia, fără a indica un temei concret din cele prevăzute la art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, pentru declararea recursului ordinar, au contestat hotărârile judecătorești pronunțate la caz, solicitând casarea acestora în partea stabilirii pedepsei, rejudicarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri prin care inculpatei să-i fie stabilită o pedeapsă cu aplicarea art. 90 Cod penal, sau după caz, cu aplicarea art. 96 Cod penal.

În motivarea cererii înaintate, recurenții au menționat că, atât la urmărirea penală cât și în cadrul examinării cauzei în instanțele judecătorești, inculpata a recunoscut vina și se căiește de cele săvârșite, însă instanțele nu au ținut cont de acest fapt și i-au aplicat o pedeapsă prea aspră, fără a examina cererea cu privire la aplicarea în privința acesteia a prevederilor art. art. 90, 96 Cod penal.

La fel, se invocă în recurs, că la stabilirea pedepsei instanțele judecătorești nu au analizat comportamentul agresiv al părții vătămate, care periodic o maltrata atât pe inculpată, cât și pe copilul minor, iar toate adresările la poliție nu au fost eficiente.

Așadar, instanțele de judecată nu au examinat versiunea, că inculpata a fost impusă de situație să săvârșescă infracțiunea, deoarece se apăra de agresiunea părții vătămate.

În opinia apărării, instanțele judecătorești nu au ținut cont în deplină măsură de prevederile art. art. 61, 75 Cod penal, în final aplicându-i o pedeapsă prea aspră inculpatei.

Din aceste considerente, în recurs se solicită a se lua în considerație că, inculpata și-a recunoscut pe deplin vina și se căiește sincer de cele săvârșite, că are la întreținere un copil minor, iar mama ei, căreia i s-a transmis sub tutelă copilul minor, până a fi condamnată este în etate, bolnavă și nu mai poate avea grijă cum se cuvine de copil, nu mai are surse financiare pentru întreținerea copilului, inculpata nu a fost decăzută din drepturile părintești, motiv din care instanța ar putea examina posibilitatea aplicării unei pedepse mai blânde, neprivative de liberate.

5.1. Inculpata, prin intermediul oficiului poștal, la 15 ianuarie 2016 a declarat recurs ordinar prin care a solicitat rejudicarea cauzei.

În motivarea cererii inculpata a reiterat că la momentul săvârșirii infracțiunii, ea și cu partea vătămată se aflau în domiciliul lor, care era iluminat de la lumina unei lumânări, partea vătămată a lovit-o de câteva ori, iar dânsa pentru a se apăra, neintenționat și din întâmplare l-a lovit cu cuțitul.

Menționează că partea vătămată o agresa mereu, chiar și în timpul când era însărcinată, iar adresându-se la poliție ultimul se alegea doar cu amendă și continua să se comporte neadecvat în familie.

Este de opinia că instanțele de judecată i-au aplicat o pedeapsă prea aspră, nu au luat în considerație că infracțiunea a fost săvârșită din imprudență și în scop de apărare.

Invocă la faptul că martorii Valerii Gumeniță, Ivan Culicov, Ludmila Zaeț, Zita Cuțitari, pot confirma că doar ea a lucrat pentru a întreține familia, iar prima instanță

incorect a stabilit că dânsa este lipsită de drepturile părintești, din moment ce ea personal a dat acordul privind instituirea tutelei în persoana mamei sale, asupra copilului.

Solicită aplicarea în privința ei a prevederilor art. 96 Cod penal.

6. Pe marginea recursurilor declarate, procurorul a depus referință prin care solicită respingerea acestora, din motiv că argumentele invocate cu privire la greșita individualizare a pedepsei aplicate inculpatei sunt nefondate, or, hotărârile judecătorești adoptate la caz sunt motivate și corespund prevederilor art. 394 alin. (2) Cod de procedură penală.

7. Examinând admisibilitatea în principiu a recursurilor ordinare declarate de avocatul Mîrzîncu Aurelia în numele inculpatei și de inculpata Niculița Vitalia, în raport cu materialele cauzei, Colegiul penal conchide inadmisibilitatea acestora din următoarele considerente.

Cu referire la recursul declarat de avocatul Mîrzîncu Aurelia în numele inculpatei și inculpata Niculița Vitalia.

Potrivit dispoziției art. 432 alin. (2) pct. 4) Cod de procedură penală, instanța de recurs, examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, fără citarea părților, în camera de consiliu, este în drept să decidă inadmisibilitatea acestuia în cazul în care constată că recursul este vădit neîntemeiat.

Conform prevederilor art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs examinează cauza numai în limitele temeiurilor stipulate expres de art. 427 Cod de procedură penală, care în mod obligatoriu trebuie să fie invocate de recurent, or, art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, prevede că hotărârile instanței de apel pot fi atacate cu recurs ordinar pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel la judecarea cauzei.

Din conținutul recursului declarat, se atestă că recurenții nu au indicat concret un temei din cele prevăzute la art. 427 alin. (1) Cod de procedură penală, pentru declararea recursului, însă reieșind din argumentele invocate, Colegiul penal constată că aceștia critică decizia instanței de apel sub aspectul individualizării pedepsei, fiind semnalizat temeiul de casare, prevăzut de pct. 10) al normei indicate, care statuează că hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, în cazul când s-au aplicat pedepse individualizate contrar prevederilor legale.

Prin criterii generale de individualizare a pedepsei se înțeleg cerințele (regulile) stabilite de lege, de care este obligată să se conducă instanța de judecată la aplicarea fiecărei pedepse, pentru fiecare persoană vinovată în parte.

Legea penală acordă instanței de judecată o posibilitate largă de aplicare în practică a principiului individualizării răspunderii penale și a pedepsei penale, ținând cont de caracterul și gradul prejudiciabil al infracțiunii săvârșite, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei care agravează sau atenuază răspunderea, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia.

Astfel, Colegiul penal reține, că persoanei declarate vinovate, trebuie să i se aplice o pedeapsă echitabilă, în limitele sancțiunii articolului în baza căruia persoana se declară vinovată.

Conform prevederilor art. 61 Cod penal, pedeapsa penală este o măsură de constrângere statală și un mijloc de corectare și reeducare a condamnatului, și respectiv

la rândul său are drept scop restabilirea echităţii sociale, corectarea condamnatului, precum şi prevenirea săvârşirii de noi infracţiuni atât din partea ultimului, cât şi a altor persoane.

După cum se constată în speţă, inculpata Niculiţa Vitalia a fost condamnată în baza art. 201¹ alin. (3) lit. a) Cod penal, la 4 (patru) ani 6 (şase) luni închisoare, cu executarea în penitenciar pentru femei.

Este cert şi faptul, că sancţiunea infracţiunii incriminate inculpatei, prevede pedeapsa închisorii de la 5 la 15 ani.

Potrivit principiului individualizării pedepsei penale (art. 7 Cod penal) în coroborare cu criteriile generale de individualizare a pedepsei inserate la art. 75 alin. (1) Cod penal, instanţa de judecată aplică pedeapsă luând în considerare caracterul şi gradul prejudiciabil al infracţiunii săvârşite, motivul şi scopul celor comise, persoana celui vinovat, caracterul şi mărimea daunei prejudiciabile, circumstanţele ce atenuază sau agravează răspunderea, ținându-se cont de influenţa pedepsei aplicate asupra corectării vinovatului, precum şi de condiţiile de viaţă ale familiei acestuia.

Chestiunea de individualizare a pedepsei este un proces obiectiv, de evaluare a tuturor elementelor circumscrise faptei şi autorului, având ca finalitate stabilirea unei pedepse în limitele prevăzute de sancţiunea articolului din Codul penal, în baza căruia a fost condamnat inculpatul.

Doar instanţa de judecată este în măsură să înfăptuiască acţiunea de individualizare a pedepsei pentru infractorul care a săvârşit o infracţiune, având deplina libertate de acţiune în vederea realizării operaţiunii respective, ținând seama de regulile şi principiile prevăzute de Codul penal, la stabilirea felului, duratei ori a cuantumului pedepsei.

Colegiul penal reţine că în privinţa inculpatei Niculiţa Vitalia, cauza penală a fost judecată pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală, potrivit prevederilor art. 364¹ Cod de procedură penală.

Astfel, la stabilirea pedepsei de către instanţele de fond a fost luată în consideraţie căinţa sinceră a inculpatei cu privire la acţiunile săvârşite, care recunoscând vinovăţia a solicitat examinarea cauzei penale pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală.

Totodată, se evidenţiază că instanţele de fond corect au ținut cont la stabilirea pedepsei de gravitatea infracţiunii săvârşite, de personalitatea inculpatei, de influenţa pedepsei aplicate asupra corectării şi reeducării inculpatei, de condiţiile de viaţă ale familiei acesteia, precum şi de circumstanţele atenuante: recunoaşterea vinovăţiei, căinţa sinceră, acţiunile ilegale ale victimei care au provocat săvârşirea infracţiunii, cât şi de circumstanţa agravantă: săvârşirea infracţiunii de către o persoană aflată în stare de ebrietate alcoolică,

Prin urmare, instanţa de recurs constată că instanţele de fond corect au ajuns la concluzia că pentru corectarea inculpatei, acesteia urmează ai fi stabilită o pedeapsă privativă de libertate, calculată în concordanţă cu rigorile impuse de art. 364¹ alin. (8) Cod de procedură penală.

Totodată, reieşind din gradul de pericol social al faptei săvârşite de inculpată, care potrivit art. 16 Cod penal, face parte din categoria infracţiunilor deosebit de grave, instanţele de fond corect au ajuns la concluzia, că la caz este imposibilă suspendarea condiţionată a executării pedepsei.

De altfel, instanţa de apel corect a respins şi solicitarea apărării cu privire la amânarea executării pedepsei în privinţa inculpatei, care are la întreţinere un copil în

vârsta de până la 8 ani, argumentând prin faptul, că ultima a săvârșit o infracțiune deosebit de gravă îndreptată împotriva persoanei, situație ce face imposibilă aplicarea la caz a art. 96 Cod penal.

Cu referire la argumentele recurenților, precum că instanța de apel greșit a reținut că inculpata a fost decăzută din drepturile părintești, instanța de recurs menționează, că într-adevăr la materialele cauzei nu este anexată o decizie judecătorească în acest sens, însă din probele prezentate se demonstrează că inculpata a fost sancționată contravențional pentru neîndeplinirea obligațiilor de întreținere a copilului minor (f. d. 127 vol. I), iar ca urmare, la intervenția Direcției Asistență Socială și Protecție a Familiei Basarabeasca și autorității administrației publice locale, în privința copilului Niculița Maxim, născut la 26 iulie 2010, a fost instituită tutela în persoana bunicii acestuia, Caramit Anastasia (f. d. 21, 22, vol. I).

Așadar, în opinia instanței de recurs, argumentele invocate de recurenți nu sunt aplicabile din punct de vedere al prezenței erorilor de drept, care ar fi temei de implicare în sensul rejudecării deciziei instanței de apel.

Prin urmare, Colegiul constată, că pedeapsa individualizată de instanțele de fond, răspunde atât principiului proporționalității, cât și scopului prevăzut în art. 61 alin. (2) Cod penal, restabilirea echității sociale, corectarea condamnatului, precum și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât din partea condamnaților, cât și a altor persoane.

În consecință, instanța de recurs concluzionează că nu există temei legal pentru admiterea recursului ordinar declarat de avocatul Mîrzîncu Aurelia în numele inculpatei și inculpata Niculița Vitalia, iar potrivit legii se impune inadmisibilitatea acestuia, ca fiind vădit neîntemeiat.

Cu referire la recursul ordinar declarat de inculpata Niculița Vitalia la 15 ianuarie 2016.

Potrivit art. 432 Cod de procedură penală, instanța de recurs examinând admisibilitatea în principiu a recursului declarat împotriva hotărârii instanței de apel, decide în unanimitate asupra inadmisibilității recursului înaintat în cazul în care se constată că, recursul este declarat peste termen.

Termenul de recurs este un termen procesual legal, durata lui fiind stabilită prin lege. El este absolut și are caracter imperativ, adică depășirea lui atrage decăderea din dreptul de a exercita calea de atac, iar dacă totuși recursul a fost declarat după expirarea termenului el urmează a fi respins ca tardiv, cu excepția când întârzierea a fost determinată de motive întemeiate.

În conformitate cu prevederile art. 422 Cod de procedură penală, termenul de recurs este de 30 de zile de la data pronunțării deciziei.

Potrivit dispozițiilor art. 230 alin. (2) Cod de procedură penală, în cazul în care pentru exercitarea unui drept procesual este prevăzut un anumit termen, nerespectarea acestuia impune pierderea dreptului procesual și nulitatea actului efectuat peste termen.

Analizând materialele cauzei, Colegiul penal constată, că potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată al instanței de apel din 17 iunie 2015 (f. d. 23-25, vol. II), dispozitivul deciziei instanței de apel a fost pronunțat în prezența inculpatei Niculița Vitalia, precum și a avocatului acestuia Mîrzîncu Aurelia, acestea fiind înștiințate că pronunțarea deciziei integrale va avea loc la 15 iulie 2015.

Așadar, la 15 iulie 2015, conform procesului-verbal al ședinței de judecată, a fost pronunțată decizia motivată, în prezența procurorului, a inculpatei Niculița Vitalia și a avocatului acesteia Mîrzîncu Aurelia (f. d. 26, vol. II) cărora le-a fost înmănată sub

semnătură copia deciziei integrale, fapt ce rezultă din recipisa anexată la materialele cauzei (f. d. 35, vol. II).

Astfel fiind, reieșind din prevederile art. 422 Cod de procedură penală, în speță, termenul de declarare a recursului urmează a fi calculat începând cu 16 iulie 2015 și care a expirat la 14 august 2015, aceasta fiind și ultima zi pentru declararea recursului.

În speță, Colegiul penal a stabilit că recursul ordinar înaintat de inculpata Niculița Vitalia, a fost depus prin intermediul poștei, la 15 ianuarie 2016, fapt confirmat prin ștampila aplicată pe plic (f. d. 74, vol. II), acesta fiind depus cu omiterea termenului de 30 de zile stabilit de lege pentru declararea recursului ordinar.

În susținerea soluției adoptate, instanța de recurs evidențiază și faptul, că depunând inițial cererea de recurs ordinar împreună cu avocatul său Mîrzîncu Aurelia încă la 23 iulie 2015, inculpata a cunoscut despre termenul și modalitatea de atac a deciziei instanței de apel, situație ce impune considerarea recursului depus ulterior, ca fiind declarat peste termen.

În astfel de circumstanțe, raportând situația reținută în cauză, la prevederile art. 432 alin. (2) Cod de procedură penală, Colegiul penal constată că lipsesc temeiuri de drept de casare a hotărârii adoptate în cauză și, prin urmare, se impune soluția inadmisibilității recursului ordinar declarat de inculpata Niculița Vitalia, ca fiind declarat peste termen.

8. În conformitate cu art. 432 alin. (2) pct. 2), 4) Cod de procedură penală, Colegiul penal,

DECIDE :

Inadmisibilitatea recursurilor ordinare declarate de avocatul Mîrzîncu Aurelia în numele inculpatei și de inculpată, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 17 iunie 2015, în cauza penală în privința lui *Niculița Vitalia Maxim*, al avocatului Mîrzîncu Aurelia și inculpatei – ca fiind vădit neîntemeiat, iar cel declarat de inculpata Niculița Vitalia - ca fiind declarat peste termen.

Decizia este irevocabilă, pronunțată integral la 22 aprilie 2016.

Președinte

Petru Ursache

Judecătorii

Petru Moraru

Ghenadie Nicolaev